

NIBIO

NORWEGIAN INSTITUTE OF
BIOECONOMY RESEARCH

Havredyrking i nordlige strøk – potensiale og flaskehalser

Therese Birkeland Fossøy 11.02.2026

Korn 2026

Foto: Sigríður Dalmannsdóttir, NIBIO

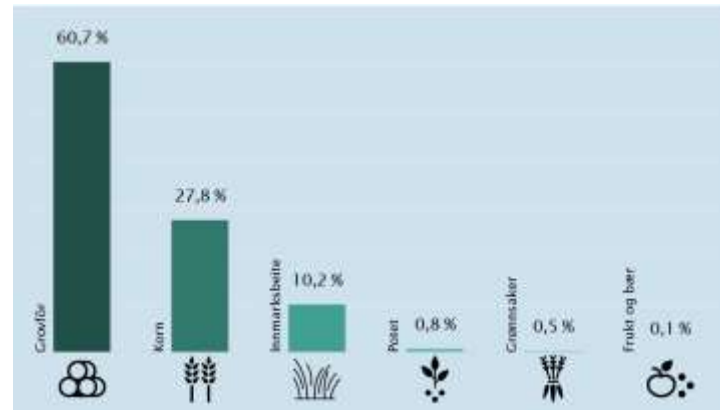
Korn i nord - nåsituasjon

Jordbruksareal (% av totalareal)

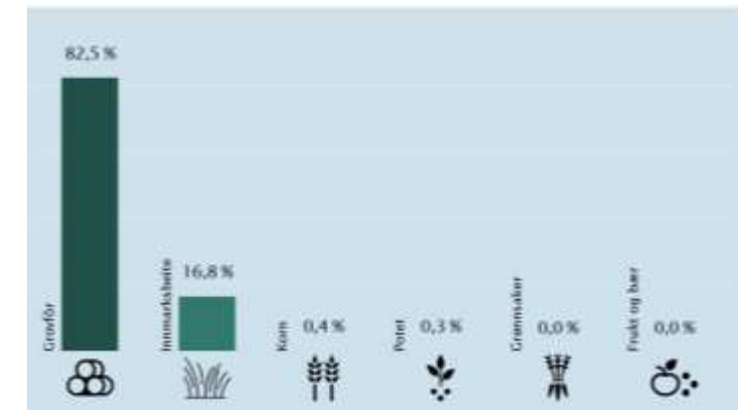
- Trøndelag 4,3 %
- Nordland 2 %
- Troms 1,5 %
- Finnmark 0,3 %

Havre (2019-2023)

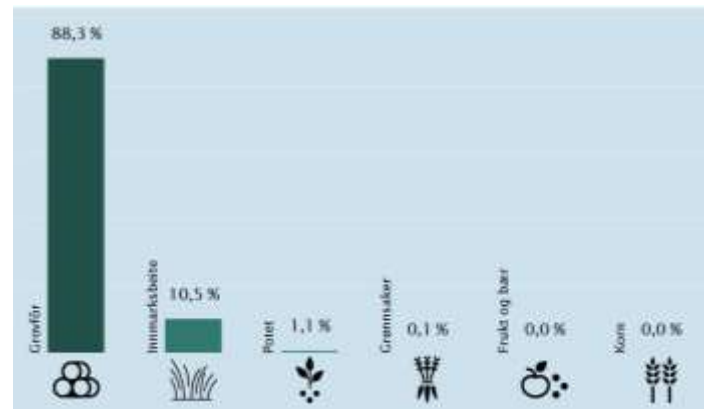
- Trøndelag 39 200-52 700 daa
- Nordland 400-700 daa

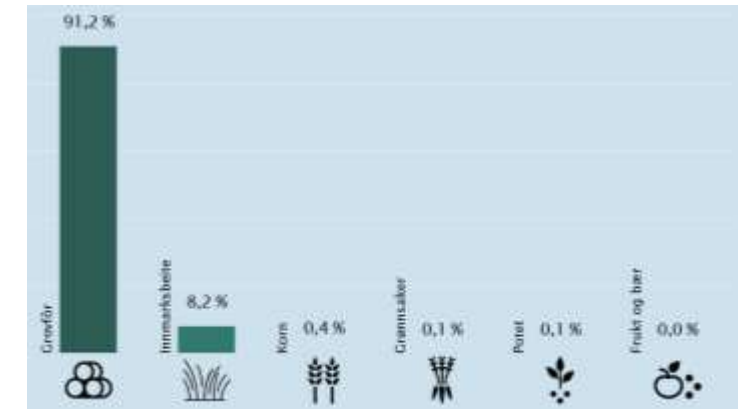
Trøndelag (453 746 daa korn i 2024)

Nordland 2 071 daa korn i 2024)

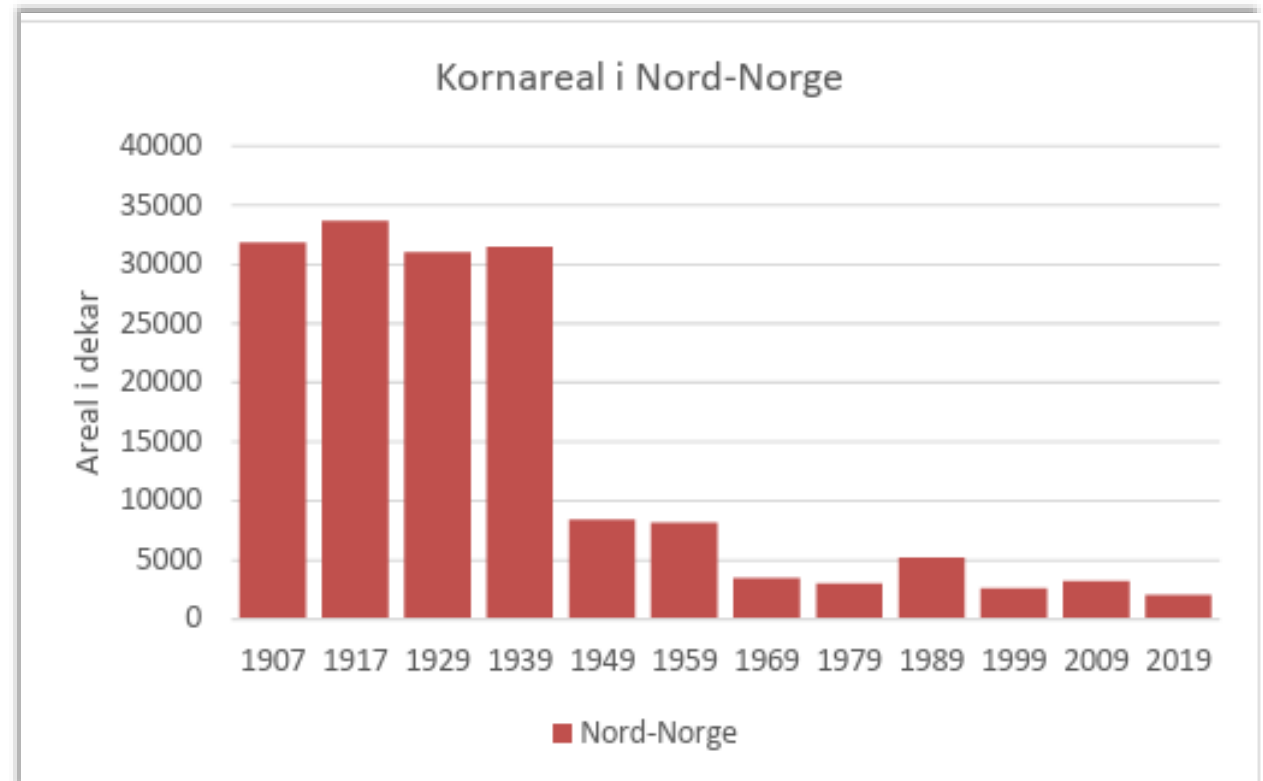
Troms (1 daa korn i 2024)

Finnmark (367 daa korn i 2024)

«I gamle dager»

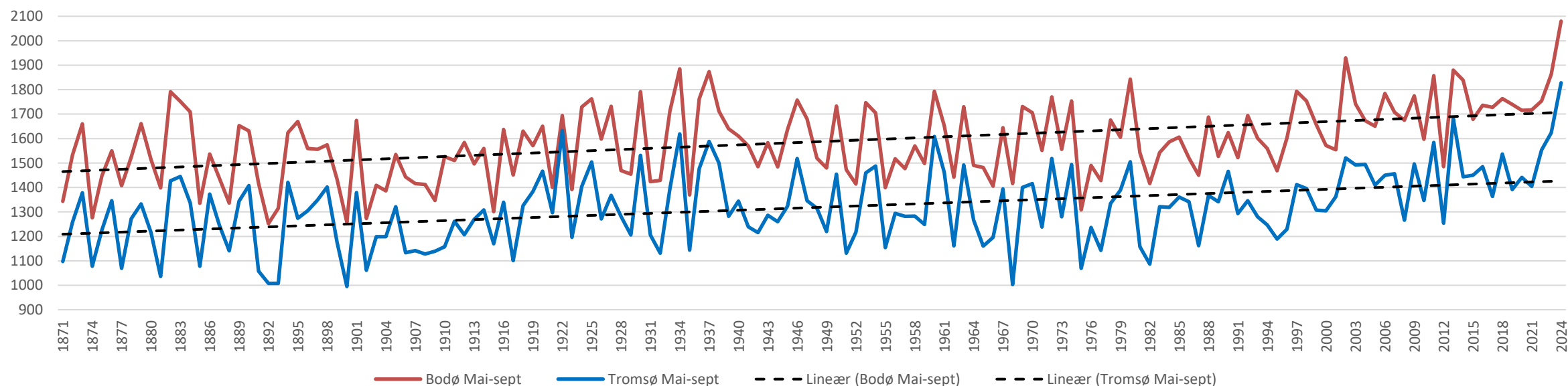
- Det er funnet arkeologiske spor av korndyrking Nord-Norge helt tilbake til steinalderen.
- Tidligere ble det dyrket korn på stort sett alle gårder, men kraftig nedgang etter krigen.
- Nedgangen skjedde samtidig som klimaet ble varmere og det ble bedre utvalg av sorter.
 - Nedgangen skyldtes politiske og økonomiske forhold.
- NIBIO med forløpere har en lang historie med kornforskning i Nord-Norge, ved Vågønes i Bodø, på Tjøtta og på Holt i Tromsø.
- Tidligere var det også kornforedling i Nord-Norge (bygg, havre og rug).

Utviklingen av kornarealet i Nordland, Troms og Finnmark (Nord-Norge) fra 1917-2019. Av figuren ser vi en markant nedgang av arealet i 1940-årene. Tallene er hentet fra Statistisk sentralbyrå. Jordbrukstellingene fra 1907, 1917, 1929, 1939, 1949, 1959 og 1969, samt Landbruksstatistikk for 1989, 1999 and 2009. Tall for 2019 er hentet fra Landbruksdirektoratets statistikk PT-912. Kilde: Hilde Halland. Flaskehalser i kornproduksjonen i Nord-Norge.

Klimatiske forhold og dyrkingsbetingelser

Døgngnader (0°C) fra 1871-2024 (mai-sept) i Bodø og Tromsø

Figur Hilde Halland: Døgngnader i mai-september fra 1871-2024 i Tromsø og Bodø. Data fra 1871-1955 er hentet fra Fjærvoll (1965), og nyere data er hentet fra Meteorologisk institutt (eKlima).

- Havre er en robust vekst, og trives godt i fuktig og kjølig klima.
- Det trengs sorter som er tilpasset vekstsesongen i nord.
- Kort tidsvindu for tresking, og mye nedbør, kan gi problemer og føre til legde – det trengs derfor sorter som har god stråstyrke.

Hvorfor havre – og hvorfor i nord?

- Varmere klima – bedrer mulighetene for korndyrking også lengre nord.
- Kortere vekstsesong i nord – men lengre daglengde.
- Beredskap og selvforsyning.
- Mange husdyrprodusenter i nord – behov for kraftfôr
- Halmen er også verdifull i husdyrholdet.
- Økende etterspørsel etter havre til mat.
- Korn er nyttig i vekstskifte med eng – og havre er nyttig i vekstskifte med bygg.
- God salgsavling – sikrere avsetning enn grovfôr.
- Lokal mat og drikke har økende popularitet.

Flaskehalser - kornmottak

- Ingen kornmottak i de tre nordligste fylkene.
- Siste kornmottak ved FK avd. Berg i Sømna ble lagt ned i 2017.
- Gårdbrukere sør i Nordland leverer korn til kornmottak i Trøndelag.
 - Namdal kornsilo og mølle (FK).
 - Hundset mølle (Strand Unikorn/Norgesfôr).
 - Hentet i kontainere rett etter tresking, eller tørket og lagret på gården og hentet senere i løpet av vinteren.
- Lengre nord; produksjon av fôr på gården eller som salg til naboer.
 - Tresking av gulmodent korn til krossing (lite brukt nå), tresking ensilering og valsing, eller som grønnfôr i rundballer.
- Noen produsenter leverer også korn til malting hos lokale bryggerier.

Flaskehalser - Utstyr, økonomi og kompetanse

- Korndyrking har vært fraværende i lang tid – mye kompetanse har gått tapt.
- Begrenset økonomi, og begrenset kornareal – mangler økonomi til innkjøp av utstyr – mye brukt omsettes.
- Kort tidsvindu for tresking, og lange avstander, begrenser mulighetene for maskinsamarbeid, spesielt ved tresking.
- Siden de fleste driver med flere produksjoner, spesielt husdyrhold, er tid og arealer en flaskehals.
- Lite tradisjon for entreprenørvirksomhet i kornproduksjon i nord, som er vanlig på Østlandet og i Trøndelag. Dette begrenses også av kort tidsvindu og lange avstander/små arealer.
- Tørke og lagringskapasitet.

Interreg

Co-funded by
the European Union

Northern Periphery and Arctic

OATFRONTIERS

Adapting oat to Final Frontier

<https://www.nibio.no/prosjekter/oatfrontiers>

- *The project's objective is to increase possibilities for oat cultivation within the NPA region. Oat is selected because it has well recognized positive health effects and its consumption for food is increasing and oat is also a resilient crop.*
- Samarbeidspartnere fra Finland, Sverige, Norge, Island og Irland.
- Norske partnere er NIBIO, NMBU og Graminor.
- Ledes av LUKE i Finland.
- Desember 2023 til november 2026.

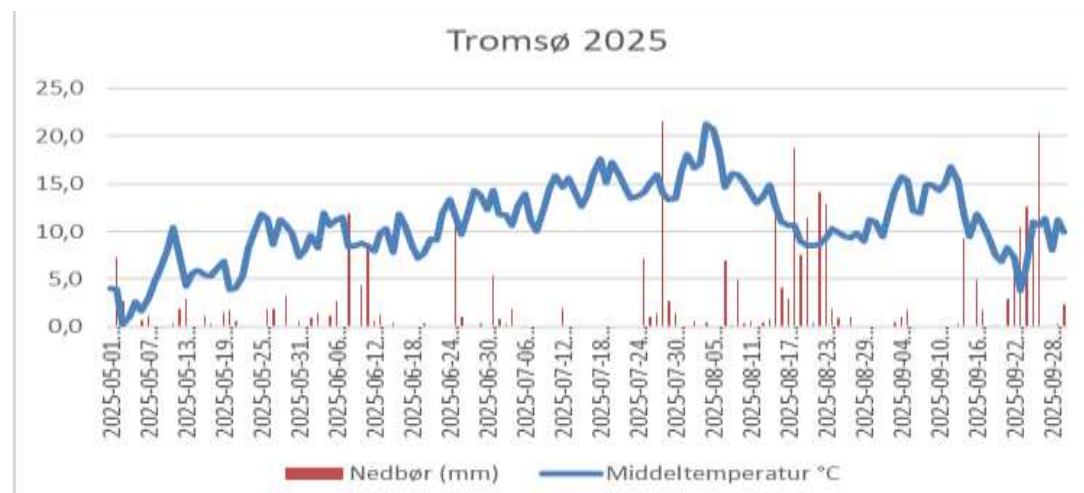
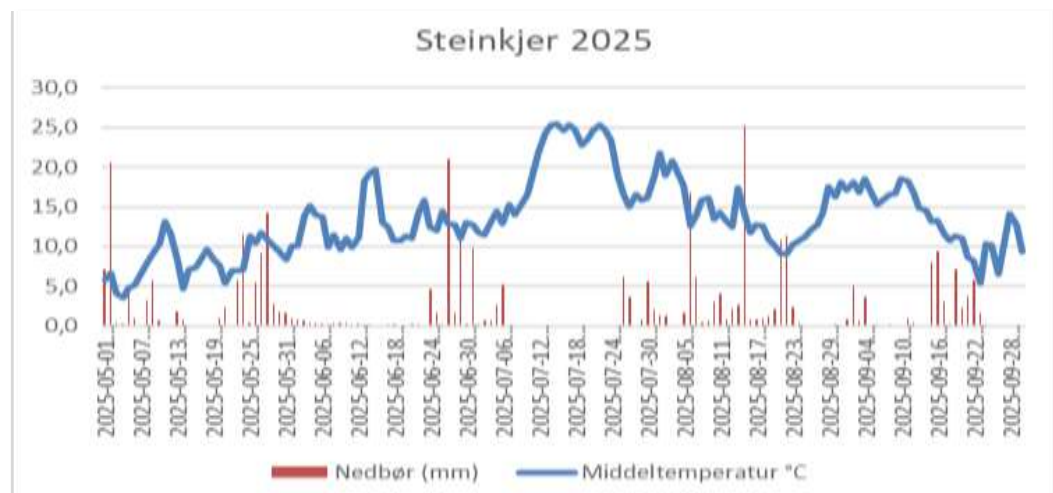
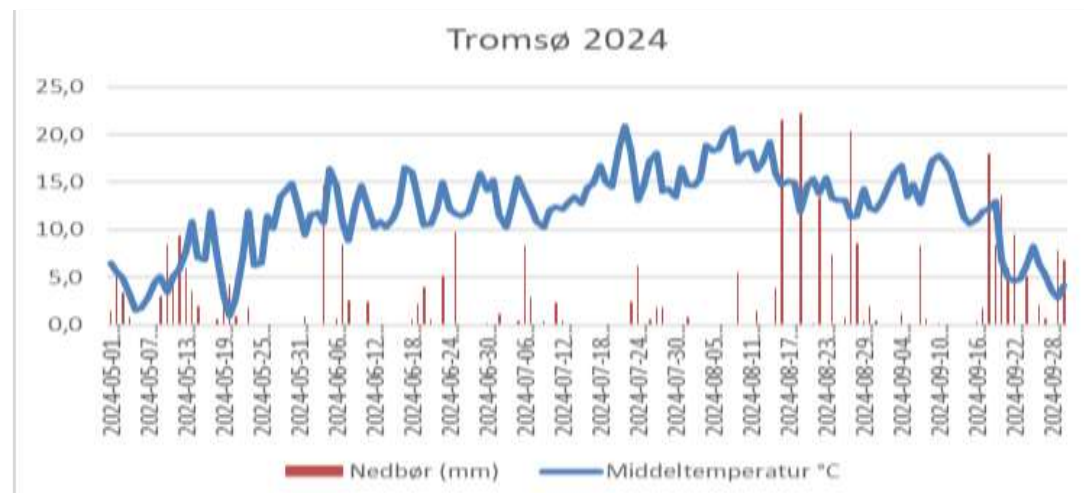
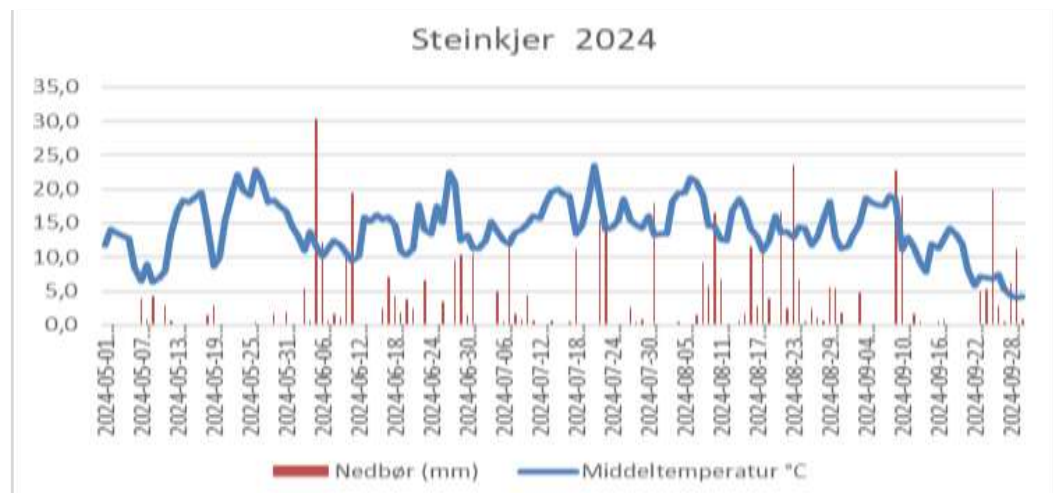

Feltforsøk - lokaliteter

Lokalitet	Land	Breddegrad	Lengdegrad	Hill plot 2x400	Small Yield 2x400	Big yield 2x30	Institusjon
Tromsø	Norge	69,7°N	18,96°E	x		x	NIBIO
Loue	Finland	66,1°N	24,97°E	x		x	LUKE
Tjøtta	Norge	65,8°N	12,43°E			x	NIBIO
Hvanneyri	Island	64,6°N	21,76°W		x	x	AUI
Steinkjer	Norge	64,0°N	11,43°E	x		x	NIBIO
Lännäs	Sverige	63,0°N	17,65°E	x		x	Lantmännen
Jokioinen	Finland	60,5°N	23,49°E		x		Boreal
Ås	Norge	59,7°N	10,76°E		x	x	NMBU
Dungloe	Irland	55,0°N	8,35°W	x		x	UCD
Cork	Irland	52,0°N	8,53°W	x		x	Teagasc
Madison	USA	43,2°N	89,39°W		x	x	UMW

Feltforsøk - frømateriale

Felt	Hensikt	Frømateriale	Kilde
Hill plot	Se på tilpassing, agronomi og kvalitet i ulike dyrkningsmiljø. Markører, nye varianter.	«Prebreeding population», opp til 400 sorter. Tilføring av ny genetisk variasjon gjennom samkryssing av nordisk havre med nordamerikansk havre og villhavre – Avena sterilis.	NMBU Lantmännen Irish heritage
Small yield	Som over pluss avlingspotensiale.		
Big yield	Bestemme passende sorter for NPA-området.	Pilotsorter, rundt 30 sorter. Hentet fra de ulike landene som deltar.	Plante-foredlere og frøfima.

Dager til gulmodning

Tabellen til høyre viser dager til gulmodning (her definert ved at halve rislet er gult) hos noen av havresortene dyrket på Steinkjer og i Tromsø i prosjektet OatFrontiers. Sortert etter antall dager til gulmodning på Steinkjer 2024.

	2024			2025		
Sort	Steinkjer	Tromsø	Differanse	Steinkjer	Tromsø	Differanse
Tenna svarthavre				77	98	22
Pol	78	84	6	78	101	23
Nella	81	90	9	80	101	22
Dovre	82	84	3	77	98	21
Niklas	82	86	5	79	105	26
Meeri	82	89	7	79	104	25
Avetron	84	88	4	79	106	27
Akseli	85	91	6	79	106	27
Odal	85	95	11	81	108	27
Ringsaker	85	98	14	81	106	25
Cilla	87	92	5	79	105	26
Perttu	88	94	6	80	104	24
Hurja	90	98	9	85	113	28
070-SO2011Au5	91	98	8	84	111	27
Haga	91	99	9	84	107	23
Sang	92	108	17	86	114	28
Taika	92	107	16	83	110	27
WPB Isabel	93	108	15	91	112	21
Magellan	95	107	12	86	111	25
Belinda	96	107	11	87	116	30
Oiva	96	102	6	84	108	25

	2024		2025	
Sort	Steinkjer	Tromsø	Steinkjer	Tromsø
Tenna svarthavre			281	176
Pol	347	302	374	
Nella	445	175	497	313
Dovre	470	351	370	262
Niklas	520	422	406	301
Meeri	442	382	438	442
Avetron	522	416	489	413
Akseli	554	214	407	385
Odal	506	387	480	475
Ringsaker	559	469	490	467
Cilla	585	483	447	391
Perttu	589	518	475	401
Hurja	658	467	491	421
070-SO2011Au5	592	303	508	213
Haga	621	417	523	302
Sang	529	262	505	215
Taika	573	357	453	469
WPB Isabel	549	367	512	327
Magellan	680	364	549	451
Belinda	670	457	524	457
Oiva	615	365	457	

Avling kg/daa

Tabellen til venstre viser avling (kg/daa) av noen av havresortene dyrket på Steinkjer og i Tromsø i prosjektet OatFrontiers. Sortert etter antall dager til gulmodning på Steinkjer 2024. Avling over 400 kg i Tromsø er uthevet.

Takk for oppmerksomheten!

Therese Birkeland Fossøy
therese@nibio.no

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO_no

NIBIO.no

NIBIO_no

www.nibio.no

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

KORN 2026, onsdag 11. februar

Havre

15:15 Havreforedling i den genomiske tidsalder - resistens mot fusarium, i havreforedling

15:35 Fusarium i havre - varsel og faktiske målinger for sesongen 2025, og varsel for 2026-sesongen

15:50 Potensiale og flaskehalser for havre dyrket i nordlige strøk

Møteleder: Morten
Lillemo

Espen Sørensen

NMBU

Graminor

Anne-Grete Roer
Hjelkrem

NIBIO

Therese Birkeland
Fossøy

NIBIO

16:05 Spørsmålsrunde

16:20 Pause